

/2014-01-20/mezhdunarodnyi-turizm-prevyshaet-ozhidaniya-chislo-pribytii-v-2013-godu-voz. 8. Туризм [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ukrstat.gov.ua>. 9. Квартальнов В. А. Стратегический менеджмент в туризме [Электронный ресурс] / В. А. Квартальнов. – Режим доступа : http://tourlib.net/books_tourism/kvartalnov4-1.htm. 10. Чорій М. Роль Інтернет-маркетингу при виборі туристської дестинації / М. Чорій, Т. Ільтьо // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – № 12 (150). – С. 300–308.

References: 1. Kabushkin N. Menedzhment turizma / N. Kabushkin. – М. : Novoe znanie, 2002. – 340 p. 2. . Mykhailichenko H. I. *Innovatsiyni rozvytok turyzmu : monohrafiia* [Innovative Development of Tourism : monograph] / H. I. Mykhailichenko. – К. : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 2012. – 608 p. 3. Zyma O. H. *Proekty derzhavno-pryvatnoho partnerstva yak shliakh rozvytku turyzmu v Ukraini* [Public-private Partnership Projects as Ways to Develop Tourism in Ukraine] / O. H. Zyma, I. I. Lisitsina // *Ekonomika rozvytku*. – 2014. – No. 2. – P. 9–15. 4. Tkachenko T. I. *Stalyi rozvytok turyzmu: teoriia, metodolohiia, realii biznesu : monohrafiia* [Tourism Sustainable Development: Theory, Methodology, Business Reality : monograph]. – К. : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t, 2009. – 463 p. 5. Shulhina L. M. *Marketynhove upravlinnia turystychnymy pidpryiemstvamy : monohrafiia* [Tourism Companies Marketing Management : monograph] / L. M. Shulhina, M. L. Tkeshelashvili. – К., Ternopil : TOV "Vydavnytstvo Aston", 2011. – 296 p. 6. Byrkova E. *Rynok mezhdunarodnogo turizma: osnovnye tendentsii 2013 goda* [Electronic resource] / E. Byrkova. – Access mode : <http://xn--b1ae2adf4f.xn--p1ai/analytics/research/7035-turizm.html>. 7. *Mezhdunarodnyy turizm prevyshaet ozhidaniya* [Electronic resource]. – Access mode : <http://media.unwto.org/ru/press-release/2014-01-20/mezhdunarodnyi-turizm-prevyshaet-ozhidaniya-chislo-pribytii-v-2013-godu-voz>. 8. Туризм [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.ukr>

stat.gov.ua. 9. Kwartalnov V. A. *Strategicheskii menedzhment v turizme* [Electronic resource] / V. A. Kwartalnov. – Access mode : http://tourlib.net/books_tourism/kvartalnov4-1.htm. 10. Chorii M. *Rol Internet-marketynhu pry vybori turystskoi destynatsii* [Internet Marketing Role in the Tourism Destination Choice] / M. Chorii, T. Ilto // *Aktualni problemy ekonomiky*. – 2013. – No. 12 (150). – P. 300–308.

Информация об авторе

Ястремская Олеся Александровна – канд. экон. наук, доцент кафедры туризма Харьковского национального экономического университета имени Семена Кузнеця (61166, Украина, г. Харьков, пр. Ленина, 9-А, e-mail: yastr@inbox.ru).

Інформація про автора

Ястремська Олеся Олександрівна – канд. экон. наук, доцент кафедри туризму Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (61166, Україна, м. Харків, пр. Леніна, 9-А, e-mail: yastr@inbox.ru).

Information about the author

O. Iastremska – PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Tourism of Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9-A Lenin Ave., 61166, Kharkiv, Ukraine, e-mail: yastr@inbox.ru).

*Стаття надійшла до ред.
26.11.2014 р.*

УДК 336.71.025.13

JEL Classification: G21; D81

МАКРОПРУДЕНЦІЙНИЙ БАНКІВСЬКИЙ НАГЛЯД ТА УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ

**Науменкова С. В.
Цицик К. Ю.**

Розкрито зміст макропруденційного банківського нагляду як одного з визначальних факторів забезпечення фінансової стійкості в Україні в умовах посилення фінансової нестабільності та дезорганізації національної економіки, що обумовлюють посилення уваги до проблем попередження системних ризиків та убезпечення від їх руйнівних наслідків. Авторами запроваджено поняття інституційної та функціональної ефективності макропруденційного банківського нагляду, визначено їх зміст. Окреслено напрями підвищення ефективності макропруденційного банківського регулювання та нагляду в Україні.

Ключові слова: макропруденційний банківський нагляд, банківські ризики, система оцінювання ризиків, фінансова стійкість.

МАКРОПРУДЕНЦИАЛЬНЫЙ БАНКОВСКИЙ НАДЗОР И УСЛОВИЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ

**Науменкова С. В.
Цыцык Е. Ю.**

Раскрыто содержание макропруденциального банковского надзора как одного из определяющих факторов обеспечения финансовой устойчивости в Украине в условиях усиления финансовой нестабильности и дезорганизации национальной экономики, обуславливающих повышение внимания к проблемам предупреждения системных рисков и страхования от их разрушительных последствий. Авторами введено понятие институциональной и функциональной эффективности макропруденциального банковского надзора, определено их содержание. Обозначены направления повышения эффективности макропруденциального банковского регулирования и надзора в Украине.

Ключевые слова: макропруденциальный банковский надзор, банковские риски, система оценки рисков, финансовая устойчивость.

MACROPRUDENTIAL BANKING SUPERVISION AND CONDITIONS OF ENSURING ITS EFFECTIVENESS

**S. Naumenkova
K. Tsytsyk**

The essence of the macroprudential banking supervision is revealed as one of the key factors for ensuring financial sustainability in Ukraine in the increased financial instability and disorganization of the national economy that has drawn more attention to the issues of systemic risks prevention and safeguarding their driving consequences. The notions of institutional and functional efficiency of macroprudential banking supervision have been introduced, their content has been determined. Areas for improvement of the macroprudential banking regulation and supervision effectiveness in Ukraine have been outlined.

Keywords: macroprudential banking supervision, banking risks, risk assessment system, financial sustainability.

Посилення фінансової нестабільності та дезорганізації економіки в Україні обумовлюють посилення уваги до проблем попередження системних ризиків та забезпечення від їх руйнівних наслідків. Провідна роль у забезпеченні фінансової стійкості належить макропруденційному банківському нагляду [1], ефективність якого визначається наявністю певних чинників, передумов та особливостей наявної в країні організаційної моделі нагляду. Питання ефективності макропруденційного нагляду потребують більш глибокого дослідження в частині конкретизації змісту цього поняття та форм його прояву, що впливає на першочерговість дій Національного банку України щодо вдосконалення інституційної структури та посилення функціональної

дієвості наглядових процедур, а також на особливості реалізації макропруденційної політики в Україні.

Проблемам банківського регулювання та нагляду у світовій науці приділено значну увагу. Питання макропруденційного банківського нагляду знайшли відображення в офіційних документах центральних банків провідних країн світу. Вплив банківського нагляду на забезпечення стабільного функціонування банківської системи та спрямованість заходів на вдосконалення й оптимізацію наглядових процедур розглядалися в роботах таких вчених, як М. Арнон, Б. Берненк, Р. Вільямс, Е. Девіс, Н. Дінсер, С. Дубков, Б. Ейхенгрін, М. Ернон, Дж. Кармайкл, П. Клемент, Д. Левелін, Ф. Мишкін, В. Міщенко, С. Науменкова, С. Моїсєєв,

У. Обесі, О. Петрик, А. Сімановський, Е. Стівенс, А. Флемінг, Ф. Фурлонг та ін. Разом із тим зміст поняття ефективності макропруденційного банківського нагляду не досліджено повною мірою. Крім того, потребують конкретизації фактори, що визначають ефективність нагляду; малодослідженими є підходи до виокремлення форм ефективності макропруденційного нагляду з урахуванням особливостей інституційної структури органів нагляду та функціональної дієвості наглядових заходів.

Мета статті полягає в розкритті змісту макропруденційного банківського нагляду та дослідженні передумов його реалізації з метою мінімізації ризику виникнення системної банківської кризи й підвищення стійкості банківського сектору. Одним з завдань є визначення основних чинників забезпечення ефективності макропруденційного банківського нагляду з відповідним виокремленням понять інституційної та функціональної ефективності з метою підвищення дієвості заходів Національного банку України щодо відновлення стабільного функціонування фінансової системи України.

Банківське регулювання та нагляд слід розглядати як впорядковану систему дій уповноваженого органу щодо розробки та впровадження регуляторних норм, контролю за їх дотриманням і застосуванням відповідних засобів впливу. Вид банківського нагляду – це обумовлена об'єктом та предметом банківського нагляду сукупність конкретних дій уповноваженого органу (регулятора) з перевірки діяльності банківських, фінансових, кредитних установ.

Залежно від класифікаційних ознак розрізняють такі види банківського нагляду:

- за об'єктами нагляду: макропруденційний, макропруденційний;
- за рівнем охоплення: на індивідуальній основі, на консолідованій основі;
- за місцем проведення: безвиїзний нагляд, виїзне інспектування;
- за предметами нагляду: ліцензування, валютний, з обслуговування бюджетних рахунків та ін.

З огляду на зазначене, макропруденційний нагляд – це вид банківського нагляду, який базується на оцінюванні фінансової стійкості банківського сектору, передбачає сукупність конкретних дій з розробки та впровадження регуляторних норм, контролю за їх дотриманням та застосуванням відповідних засобів впливу, що здійснюються в межах визначеної макропруденційної політики.

Під макропруденційною політикою розуміють комплекс превентивних заходів, спрямованих на мінімізацію ризику системної фінансової кризи, тобто ризику виникнення ситуації, за якої значна частина учасників фінансового сектору стає неплатоспроможною або втрачає ліквідність, у результаті чого вони не можуть функціонувати без підтримки органу грошово-кредитного регулювання чи органу пруденційного нагляду [2]. Співставність макро- та мікропруденційних підходів наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Співставність макро- та мікропруденційних підходів

Характеристика	Макропруденційний підхід	Мікропруденційний підхід
Кінцева мета	Зменшення витрат нестабільності, пов'язаних із фінансовою кризою	Захист інтересів вкладників та кредиторів банків
Проміжна мета	Підтримання фінансової стабільності в цілому	Запобігання фінансовій неспроможності окремих банків
Макроекономічний фактор	Макроекономічні умови розглядаються як ендегенний фактор	Макроекономічні умови розглядаються як екзогенний фактор
Модель ризиків у фінансовому секторі	Загальні та корельовані шоки	Шоки індивідуального характеру
Оцінювання перспектив	Імовірнісний підхід, що базується на оцінюванні ризиків, акцент зроблено на сценарному аналізі	Підхід, що базується на аналізі формальної звітності, акцент зроблено на внутрішньому контролі та перевірці
Взаємозв'язки та загальні ризики учасників ринку	Основоположні фактори	Не враховуються
Налаштування пруденційних норм	Відстежування системних шоків фінансового сектору	Відстежування ризиків окремих учасників ринку
Розкриття інформації	Широке оприлюднення результатів оцінювання, зокрема, показників фінансової стійкості, макропруденційних індикаторів, сигналів раннього сповіщення	Стандартизовані звіти та конфіденційна інформація з метою нагляду

Примітка. Складено авторами на основі роботи [2].

Відмінністю макропруденційного регулювання та нагляду є застосування стандартів більш високого рівня для фінансових інститутів, які є системно значущими, а також фінансових ринків та інструментів з метою попередження системних дисбалансів.

Основними чинниками ефективного макропруденційного банківського нагляду є інституційна, політична та фінансова незалежність, а також прозорість діяльності органів банківського нагляду (рис. 1).

В економічній літературі ряд робіт, у яких автори досліджують питання комплексного оцінювання ефектив-

ності й пропонують використовувати методи ранжування, згортки даних, індексний метод та ін. Але у випадку застосування таких методів часто відбувається механічне поєднання даних, ототожнення різних за своїм економічним змістом показників і коефіцієнтів [3]. Особливо це стосується дослідження ефективності макропруденційного банківського нагляду, що за своєю природою є процесом складним, системним та багатовекторним, а отже, не може бути визначеним лише через призму економічних показників.

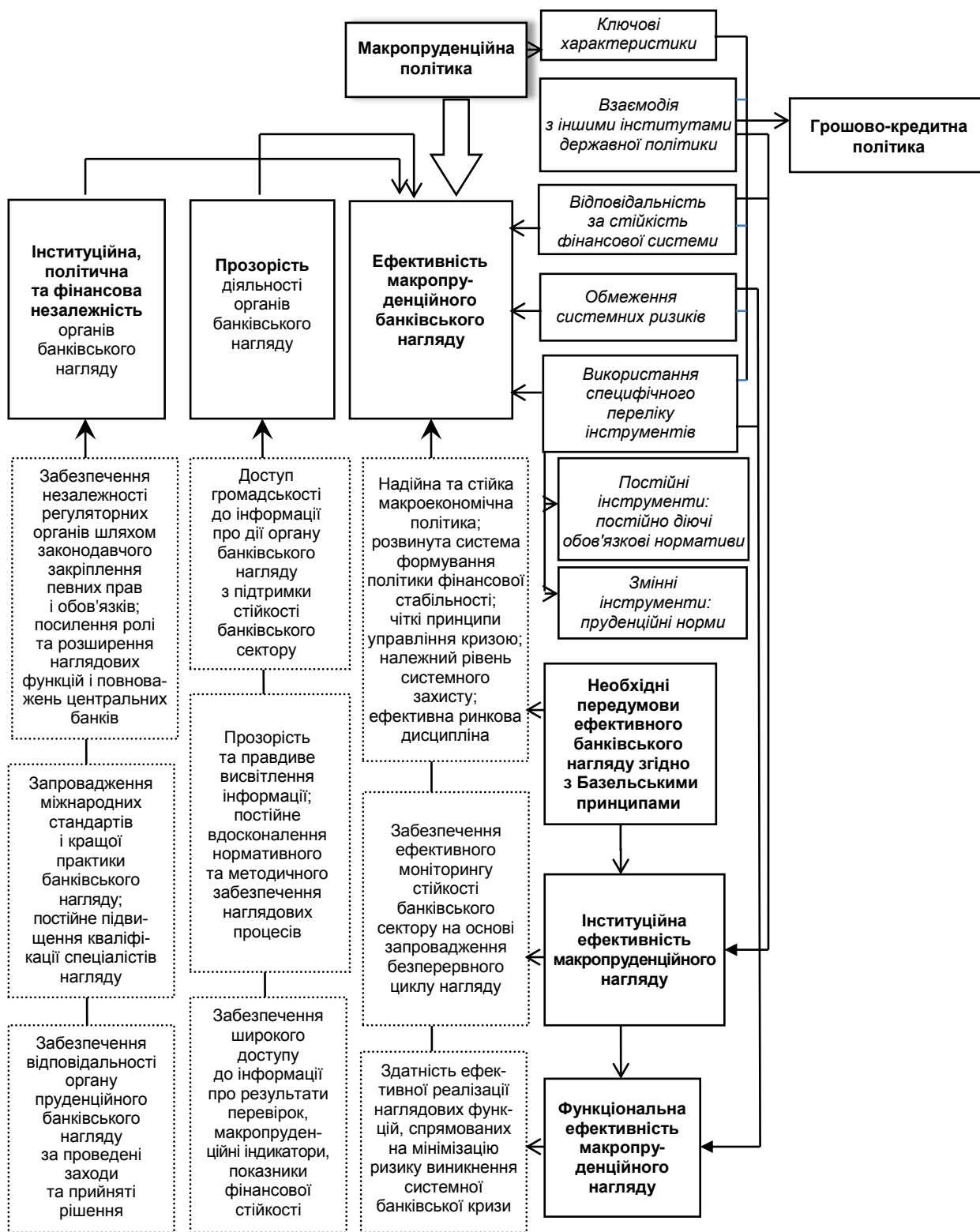

Рис. 1. Ефективність макропруденційного банківського нагляду: основні чинники, передумови та форми прояву (розроблено авторами)

Ефективність наглядових процедур забезпечується наявністю відповідних передумов, які впливають з базових положень, визначених Принципами ефектив-

ного банківського нагляду Базельського комітету з банківського нагляду [4], розкриття змісту яких подано в табл. 2.

Основні передумови запровадження ефективної системи банківського нагляду

Передумови	Зміст передумов запровадження ефективної системи банківського нагляду
Надійні та стабільні макро-економічні умови діяльності	Забезпечення належних умов для стабільності функціонування економічної та фінансової систем
Розвинута державна інфраструктура	Створення та забезпечення належного функціонування: системи торгового права, включаючи закони про акціонерні товариства, банкрутство, договірні відносини, захист прав споживачів і приватну власність; ефективної та незалежної судової системи; системи бухгалтерського обліку та аудиту; системи належного нагляду за іншими фінансовими ринками; надійної й ефективної платіжної та розрахункової системи для проведення фінансових операцій, якими контролюються ризики контрагента
Ефективна ринкова дисципліна	Отримання достатніх потоків інформації учасниками фінансового ринку; інвесторами та кредиторами – точною, важливою, прозорою та своєчасною інформацією від позичальників. Створення механізмів відповідальності інвесторів за наслідки прийнятих ними рішень
Механізми забезпечення відповідного рівня системного захисту	Створення системи страхування депозитів, яка дозволяє підвищити рівень довіри до банківської системи. Забезпечення чіткого виконання органами нагляду своїх функцій щодо: нагляду за платоспроможними установами; підтримання довіри до фінансової системи та попередження можливого поширення проблем на інші банки; мінімізації викривлення ринкових сигналів та дисципліни

Примітка. Складено авторами на основі джерела [4].

Слід підкреслити, що методологічною основою ефективного макропруденційного нагляду є запровадження *пропорційного підходу в нагляді*, який, відповідно до Базельських принципів, наголошує, що більше часу і ресурсів відводиться більшим за розміром, складнішим за структурою або більш ризиковим банкам [5]. Пропорційний підхід передбачає врахування профілю ризику та системної важливості банків. Профіль ризику банку означає характер та масштаб потенційного ризику, який взяв на себе банк [6]. Системна важливість банку визначається розміром, взаємопов'язаністю, замінюваністю глобальної чи міжюрисдикційної діяльності (якщо така є), а також складністю банку [7].

Ефективність макропруденційного банківського нагляду доцільно розглядати на основі застосування інституційного та функціонального підходів, що дозволило виокремити *інституційну та функціональну ефективність* макропруденційного банківського нагляду (рис. 1). Виокремлення цих двох підходів до визначення ефективності макропруденційного банківського нагляду є доцільним з огляду на те, що це відповідає специфіці еволюції банківського сектору [8], який безпосередньо виступає об'єктом нагляду.

На думку авторів, інституційна ефективність макропруденційного банківського нагляду визначається наявністю відповідних органів та повнотою закріплених за ними повноважень щодо моніторингу ризику виникнення системної банківської кризи.

Інституційна ефективність банківського нагляду обумовлена економічними, історичними та правовими особливостями фінансової системи країни, під впливом яких формується певна організаційна модель нагляду (секторна; за завданнями; модель єдиного нагляду) з відповідними повноваженнями органів нагляду щодо попередження виникнення системних банківських криз та підтримки стійкості фінансового сектору.

Секторна модель ґрунтується на чіткому розподілі завдань і функцій наглядових органів за діяльністю окре-

мих секторів – банківського, страхового та фондового (інвестиційного).

Модель за завданнями передбачає розподіл обов'язків наглядових органів на основі завдань і функцій нагляду, а саме на пруденційний нагляд за діяльністю фінансових посередників і на регулювання бізнесу у фінансовому секторі (модель "двох вершин"). Зазначену модель слід розглядати як перехідну від секторної до моделі єдиного нагляду.

Модель єдиного нагляду базується на концентрації всіх наглядових функцій в єдиному наглядовому органі.

Не зупиняючись детально на особливостях діючих моделей, які детально розглядалася авторами статті в окремих публікаціях на цю тему [9; 10], слід зазначити, що кожна з них формувалася в певні історичні часи та найкращим чином узгоджувалася з особливостями банківських систем країн, особливостями їх законодавства, інституційною незалежністю регуляторних органів.

Функціональна ефективність макропруденційного банківського нагляду характеризується повнотою та дієвістю реалізації органами нагляду функцій, спрямованих на мінімізацію ризику виникнення системної банківської кризи, на основі запровадження безперервного циклу нагляду.

Функціональна ефективність макропруденційного банківського нагляду базується на дотриманні принципу пропорційного підходу в нагляді і спрямована на підвищення ефективності розподілу та використання наглядових ресурсів (трудових, матеріальних, фінансових) у процесі розробки та реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію впливу системних ризиків і підтримання стійкості банківського сектору.

Для здійснення макропруденційного банківського нагляду доцільно створити систему, орієнтовану на більш ефективне використання ресурсів нагляду, яка складається з таких підсистем забезпечення: інституційної, методологічної, законодавчо-нормативної, організаційно-комунікативної та кадрово-професійної (рис. 2).

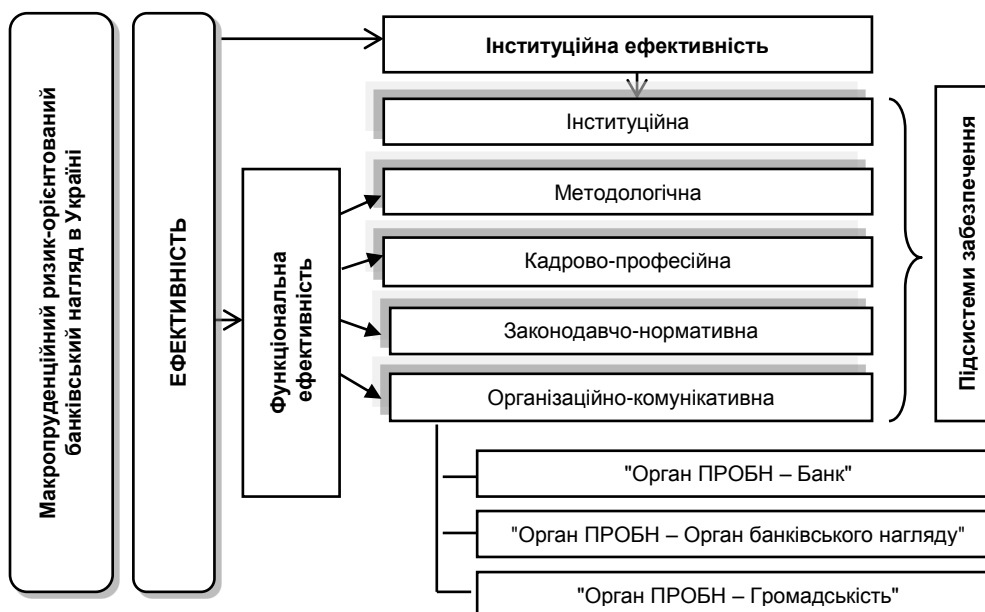

Рис. 2. Підсистеми забезпечення інституційної та функціональної ефективності макропруденційного банківського нагляду в Україні (розроблено авторами)

Умовні позначення: ПРОБН – пруденційний ризик-орієнтований банківський нагляд.

Актуальними питаннями є формування ефективної внутрішньої координації між структурними підрозділами органу нагляду та усунення дублювання функцій між відповідними структурними підрозділами.

Методологічна підсистема функціональної ефективності нагляду формується з таких складових, як:

методи та інструменти виявлення потенційно загрозливих напрямів (сфер) діяльності окремих банківських установ і банківського сектору в цілому;

методи та інструменти оцінювання ризиків;

методи та інструменти оцінювання стійкості окремих (системно важливих) банків і банківського сектору в цілому.

Законодавчо-нормативне забезпечення банківського нагляду є сукупністю законодавчих та нормативно-правових актів для запровадження макропруденційного ризик-орієнтованого банківського нагляду в Україні.

Кадрово-професійна підсистема забезпечення функціональної ефективності нагляду полягає у формуванні команди компетентних працівників, досвідчених фахівців з банківництва, що забезпечує високий ступінь професіоналізму у здійсненні наглядової діяльності, реалізації всього кола завдань.

Організаційно-комунікативне забезпечення пруденційного ризик-орієнтованого банківського нагляду (ПРОБН), на думку авторів, має здійснюватись за трьома комунікаційними напрямками:

комунікація "Орган ПРОБН – Банк" – сукупність налагоджених зв'язків між органом пруденційного ризик-орієнтованого банківського нагляду та банківською установою, за діяльністю якої здійснюється нагляд;

комунікація "Орган ПРОБН – Орган банківського нагляду" – сукупність налагоджених зв'язків між органом пруденційного ризик-орієнтованого банківського нагляду та уповноваженим регулятором для передачі інформації про потенційні загрози в банківському секторі, виявлені в результаті дистанційних перевірок фінансової стійкості банків, з метою проведення інспекційних перевірок, по-

глибленого та детального вивчення наявних проблем та розробки шляхів їх розв'язання з використанням відповідного інструментарію нагляду;

комунікація "Орган ПРОБН – Громадськість" – сукупність налагоджених зв'язків між органом банківського нагляду та громадськістю, що забезпечує безперервний, повний доступ громадян – споживачів фінансових послуг – до інформації про банківські установи, рівень їх фінансової стійкості тощо.

Проведене дослідження дає можливість зробити наступні висновки.

Провідну роль у забезпеченні фінансової стійкості банківського сектору відіграє макропруденційний ризик-орієнтований банківський нагляд, який спрямований на своєчасну ідентифікацію та попередження виникнення системних криз і мінімізацію їх негативних наслідків.

Для підвищення ефективності макропруденційного нагляду в Україні доцільним є забезпечення інституційної, політичної та фінансової незалежності органу нагляду й підвищення прозорості наглядових процедур, посилення координації між національними та міжнародними фінансовими організаціями в процесі запровадження Базельських стандартів ризик-орієнтованого банківського нагляду в Україні.

Підвищення ефективності макропруденційного банківського нагляду доцільно здійснювати на основі виокремлення інституційної та функціональної ефективності нагляду, що дозволяє більш чітко визначити перелік наглядових процедур у контексті спрямованості макропруденційної політики.

Для підвищення інституційної ефективності макропруденційного нагляду доцільно сформувати профільні підрозділи з конкретних напрямів наглядової діяльності, створених за принципом функціональної спеціалізації. Доцільним є виділення структурних підрозділів для оцінювання ефективності моделей управління ризиками і ресурсного забезпечення наглядової діяльності. Доцільним є запровадження та поглиблення спеціалізації на основі

створення груп, кожна з яких спеціалізуватиметься на оцінюванні конкретного типу ризику, а саме: кредитного, операційного, валютного, ризику ліквідності, ринкового, а також формування спеціалізованих підрозділів для систематизації даних за окремими видами ризиків у банківському секторі в цілому.

Для підвищення функціональної ефективності нагляду рекомендовано запровадження заходів щодо кількісного аналізу впливу (*Quantitative Impact Study*) впровадження вимог Базеля II на адекватність капіталу банків. Повне запровадження стандартів пруденційного ризик-орієнтованого банківського нагляду потребує вдосконалення нормативно-правового забезпечення.

Підвищення функціональної ефективності макропруденційного нагляду передбачає перехід від екстенсивної моделі нагляду до інтенсивної, що базується на методах, орієнтованих на виділення сфер підвищеного ризику та на концентрації ресурсів нагляду на цих сферах, що передбачено Базельськими угодами та іншими нормативно-правовими актами Європейського союзу з питань банківського регулювання та нагляду [11 – 15]. Окремим питанням є розробка критеріїв для нагляду за системно важливими банками та раннє виявлення фінансово нестійких банків.

Особливої гостроти набувають питання вдосконалення інструментарію ризик-орієнтованого банківського нагляду та його використання в макропруденційному аналізі, що потребує ґрунтовного перегляду техніки та оцінок діяльності банків, які використовують власні системи оцінювання ризиків. Доцільним є забезпечення переходу від оцінювання конкретних ризиків діяльності банків до комплексного оцінювання якості управління ризиками та глобального оцінювання якості систем управління і внутрішнього контролю банків. Саме це питання, враховуючи його практичний характер та особливе значення в межах забезпечення ефективності макропруденційного банківського нагляду, є полем для подальших науково-практичних досліджень.

Література: 1. Abouch M. *Financial Stability: Definitions, Theoretical Foundations and Roles of the Central Banks* / M. Abouch, S. Abdessamad, Z. Firano // *International Research Journal of Finance and Economics*. – 2012. – Issue 84. – P. 76–94. 2. Моисеев С. Р. Концепция макропруденциальной политики / С. Р. Моисеев, М. А. Лобанова // *Деньги и кредит*. – 2013. – № 7. – С. 46–54. 3. Степаненко О. П. Оцінювання ефективності функціонування та розвитку банківської системи / О. П. Степаненко // *Економіка розвитку*. – 2013. – № 1. – С. 5–10. 4. Core Principles for Effective Banking Supervision [Electronic resource]. – Access mode : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=45216. 5. Garcia G. H. Failing prompt corrective action / G. H. Garcia // *Journal of Banking Regulation*. – 2010. – Vol. 11, issue 3. – P. 171–190. 6. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України : Постанова Правління Національного банку України від 02.08.2004 р. № 361 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/>. 7. Global systemically important banks: updated assessment methodology and the Higher loss absorbency requirement. July 2013: Basel Committee on Banking Supervision, 2013. – 20 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf>. 8. Трохименко В. І. Еволюція ринку банківських послуг: теоретико-методологічні підходи / В. І. Трохименко // *Економіка розвитку*. – 2014. – № 3. – С. 59–64. 9. Науменкова С. В. Розвиток фінансового сектору України в умовах формування нової фінансової архітектури : монографія / С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. – К. : Університет банківської справи, Центр

наукових досліджень Національного банку України, 2009. – 384 с. 10. Науменкова С. В. Особливості моделей організації пруденційного банківського нагляду / С. В. Науменкова, К. Ю. Цицик // *Фінансова інфраструктура України: проблеми та напрямки розвитку* : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 15 листопада 2013 р., м. Київ. – С. 237–240. 11. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standard. A Revised Framework. Updated November 2005: Basel Committee on Banking Supervision, 2005. – 272 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs118.pdf>. 12. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems. December 2010 (Updated June 2011): Basel Committee on Banking Supervision, 2010. – 69 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>. 13. Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. January 2013: Basel Committee on Banking Supervision, 2013. – 75 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>. 14. Директива 2009/110/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 вересня 2009 року про започаткування, здійснення та пруденційний нагляд за діяльністю установ, що працюють з електронними грошима, що вносить зміни до Директив 2005/60/ЄС та 2006/48/ЄС і припиняє дію Директиви 200/46/ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=61712. 15. Директива 2002/87/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 грудня 2002 року про здійснення додаткового нагляду за кредитними установами, страховими компаніями та інвестиційними фірмами, що входять до фінансового конгломерату, та яка вносить зміни до Директив Ради 73/239/ЄС, 79/267/ЄС, 92/49/ЄС, 92/96/ЄС, 93/6/ЄС та 93/22/ЄС, а також Директив Європейського Парламенту та Ради 98/78/ЄС та 2000/12/ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dfp.gov.ua>.

References: 1. Abouch M. *Financial Stability: Definitions, Theoretical Foundations and Roles of the Central Banks* / M. Abouch, S. Abdessamad, Z. Firano // *International Research Journal of Finance and Economics*. – 2012. – Issue 84. – P. 76–94. 2. Moiseev S. R. *Kontseptsiya makropруденциальноy politiki* [The Concept of Macroprudential Policy] / S. R. Moiseev, M. A. Lobanova // *Dengi i kredit*. – 2013. – No. 7. – P. 46–54. 3. Stepanenko O. P. *Otsiniuvannia efektyvnosti funktsionuvannia ta rozvytku bankivskoy systemy* [Assessment of the Effectiveness of Banking System Functioning and Development] / O. P. Stepanenko // *Ekonomika rozvytku*. – 2013. – No. 1. – P. 5–10. 4. Core Principles for Effective Banking Supervision [Electronic resource]. – Access mode : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=45216. 5. Garcia G. H. Failing prompt corrective action / G. H. Garcia // *Journal of Banking Regulation*. – 2010. – Vol. 11, issue 3. – P. 171–190. 6. *Metodychni rekomendatsii shchodo orhanizatsii ta funktsionuvannia system ryzik-menedzhmentu v bankakh Ukrainy* : Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 02.08.2004 r. No. 361 [Methodical Recommendations on Organization and Functioning of the Banks Risk-management Systems in Ukraine. Resolution of the National Bank of Ukraine No. 361 dated 02.08.2004] [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bank.gov.ua/>. 7. Global systemically important banks: updated assessment methodology and the Higher loss absorbency requirement. July 2013: Basel Committee on Banking Supervision, 2013. – 20 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf>. 8. Trokhymenko V. I. *Evolutsiia rynku bankivskykh posluh: teoretyko-metodolohichni pidkhody* [Evolution of the Banking Services Market: Theoretical and Methodological Approaches] / V. I. Trokhymenko // *Ekonomika rozvytku*. – 2014. – No. 3. – P. 59–64. 9. Naumenkova S. V. *Rozvytok finansovoho sektoru Ukrainy v umovakh formuvannia novoi finansovoi arkhitektury : monohrafiia* [Development of the Financial Sector in Ukraine Within the Formation of New Financial Architecture : monograph] / S. V. Naumenkova, S. V. Mishenko. – K. : Universytet bankivskoi spravy, Tsentр naukovykh doslidzhen Natsionalnoho banku Ukrainy, 2009. – 384 p. 10. Naumenkova S. V.

Osoblyvosti modelei orhanizatsii prudentsiinoho bankivskoho nahliadu [Peculiarities of Prudential Banking Supervision Organizational Models] / S. V. Naumenkova, K. Yu. Tsytsyk // *Finansova infrastruktura Ukrainy: problemy ta napriamky rozvytku* : Materialy Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii, 15 lystopada 2013 r., m. Kyiv. – P. 237–240. 11. International Convergence of Capital Measurement and Capital Standard. A Revised Framework. Updated November 2005: Basel Committee on Banking Supervision, 2005. – 272 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs118.pdf>. 12. Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems. December 2010 (Updated June 2011): Basel Committee on Banking Supervision, 2010. – 69 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>. 13. Basel III: The Liquidity Coverage Ratio and liquidity risk monitoring tools. January 2013: Basel Committee on Banking Supervision, 2013. – 75 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.bis.org/publ/bcbs238.pdf>. 14. *Dyrektyva 2009/110/Yes Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady vid 16 veresnia 2009 roku pro zapochatkuvannia, zdiisnennia ta prudentsiiny nahliad za diialnistiu ustanov, shcho pratsiuut z elektromnymy hroshy-ma, shcho vnosyt zminy do Dyrektyv 2005/60/Yes ta 2006/48/Yes i pryypyniaie diiu Dyrektyvy 200/46/Yes* [Directive 2009/110/EU of the European Parliament and of the Council of 16 September 2009 on the taking up, pursuit and prudential supervision of the business of electronic money institutions amending Directives 2005/60/EU and 2006/48/EU and repealing Directive 2000/46/EU] [Electronic resource]. – Access mode : http://www.bank.gov.ua/control/uk/pub/lish/category?cat_id=61712. 15. *Dyrektyva 2002/87/Yes Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady vid 16 hrudnia 2002 roku pro zdiisnennia dodatkovoho nahliadu za kredytnymy ustanovamy, strakhovymy kompaniitamy ta investytsiynymy firmamy, shcho vkhodiat do finansovoho konhlomeratu, ta yaka vnosyt zminy do Dyrektyv Rady 73/239/Yes, 79/267/Yes, 92/49/Yes, 92/96/Yes, 93/6/Yes ta 93/22/Yes, a takozh Dyrektyv Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady 98/78/Yes ta 2000/12/Yes* [Directive 2002/87/EU of the European Parliament and of the Council of 16 December 2002 on the supplementary supervision of credit institutions, insurance undertakings and investment firms in a financial conglomerate and amending Council Directives 73/239/EEC, 79/267/EEC, 92/49/EEC, 92/96/EEC, 93/6/EEC and 93/22/EEC, and Directives 98/78/EU and 2000/12/EU of the European Parliament and of the Council] [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.dfp.gov.ua>.

Інформація про авторів

Науменкова Світлана Валентинівна – докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри банківської справи Київського національного університету імені Тараса Шевченка (03022, Україна, м. Київ, вул. Васильківська, 90а, e-mail: snaumenkova@yandex.ru).

Цицик Катерина Юрївна – аспірант кафедри банківської справи Київського національного університету імені Тараса Шевченка (03022, Україна, м. Київ, вул. Васильківська, 90а, e-mail: tsytsyk.k@gmail.com).

Информация об авторах

Науменкова Светлана Валентиновна – докт. екон. наук, профессор, заведующая кафедрой банковского дела Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (03022, Украина, г. Киев, ул. Васильковская, 90а, e-mail: snaumenkova@yandex.ru).

Цыцык Екатерина Юрьевна – аспирант кафедры банковского дела Киевского национального университета имени Тараса Шевченко (03022, Украина, г. Киев, ул. Васильковская, 90а, e-mail: tsytsyk.k@gmail.com).

Information about the authors

S. Naumenkova – Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Banking of Taras Shevchenko National University of Kyiv (90a Vasylykivska St., 03022, Kyiv, Ukraine, e-mail: snaumenkova@yandex.ru).

K. Tsytsyk – postgraduate student of the Department of Banking of Taras Shevchenko National University of Kyiv (90a Vasylykivska St., 03022, Kyiv, Ukraine, e-mail: tsytsyk.k@gmail.com).

*Стаття надійшла до ред.
26.11.2014 р.*

УДК 351.81:005.346

JEL Classification: J20; H83

ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРАЦІ

Сибірцев В. В.

Розглянуто актуальну наукову проблему формування інституціонального підґрунтя для розвитку національного ринку праці та висвітлено напрями формування інформаційної підтримки процесів розвитку. Реалізація поставлених завдань обумовила виділення структурних елементів ринку праці, формалізованих у вигляді інтелектуальної карти та поданих у взаємозв'язку з відповідними елементами теоретико-методологічного базису дослідження. Також